

Informatiebericht SUA (INTERN)

Van IND / SUA
Auteur(s) 10.2.e
Telefoonnummer 10.2.e

Nummer & Titel IB 2021/54 Beoordeling veilig derde land - Irak

Kenmerk (digijust) 3304215
Hoofdtak Asiel
InformIND Thema Vw 30a. Niet ontvankelijk / Vw 30a.1c Veilig Derde land / Vw 30a.1c Informatie voor uitvoering
Relatie met IB 2021/8 Beoordelen veilige derde landen in de asielprocedure/
Factsheet TOELT Irak - Informatie ter beoordeling van 'veilig derde land'
Geldig vanaf 23-04-2021
Geldig tot en met 23-10-2023

1. Aanleiding

Dit informatiebericht gaat over de beoordeling van Irak als veilig derde land.

Zie voor algemene informatie aangaande de toepassing van 'Veilig derde land' Informatiebericht nummer 2021/8.

2. Inhoud/Toelichting

Voor elk land dat als veilig derde land wordt aangemerkt geeft de IND een algemene beoordeling waar het gaat om:

- de mogelijkheid om asiel aan te vragen;
- de vraag of er gedwongen terugkeer naar het land van herkomst van asielzoekers en erkende vluchtelingen plaatsvindt; en
- de behandeling van asielzoekers en erkende vluchtelingen in het betreffende derde land.

Hiervoor is goede landeninformatie nodig. Voor Irak heeft TOELT op 17 februari 2021 een factsheet gepubliceerd. Op basis hiervan heeft de IND beoordeeld of Irak in het algemeen als veilig derde land kan worden aangemerkt voor asielzoekers en vluchtelingen afkomstig uit andere landen.

Beoordeling van Irak als veilig derde land:

Irak is partij bij het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en het Antifolterverdrag maar niet bij het Vluchtelingenverdrag. Sinds 1971 heeft Irak de nationale wetgeving aangaande politieke vluchtelingen vastgelegd in wet 51. Deze wet waarborgt non-refoulement en de toegang tot bepaalde rechten voor geregistreerde vluchtelingen en asielzoekers. De Iraakse grondwet biedt op basis van artikel 2, tweede lid, bescherming tegen het uitzetten van politieke vluchtelingen. Er zijn geen bronnen gevonden waaruit blijkt dat Irak een beleid voert van refoulement van vreemdelingen die al langer in Irak verblijven. Echter, blijkt uit berichtgeving van 18 december 2020 dat de Iraakse premier zich bereid heeft verklaard om mee te werken met Erdogan in de strijd tegen verschillende groepen, waaronder Gülenisten en de PKK in Irak. Verder verklaarde de Iraakse premier te werken aan het opbouwen van hechte banden met Turkije. Onduidelijk is of PKK leden en Gülenisten op basis van het voorgaande hebben te vrezen voor refoulement.

De asielprocedure in Centraal- en Zuid-Irak

Irak kent een nationale procedure die voorziet in de mogelijkheid om asiel aan te vragen. Op grond van artikel 5 van wet 51 aangaande politieke vluchtelingen is er een permanente commissie opgericht die verantwoordelijk is voor de landelijke registratie van vluchtelingen en asielzoekers. Op grond van artikel 9 van wet 51 krijgen personen wiens asielaanvraag in Irak is erkend een bewijs van registratie.

De UNHCR is actief in Irak waar zij, op basis van een Memorandum of Understanding met zowel de federale Iraakse regering als de Koerdische Regionale Regering (Kurdistan Regional Government, KRG) samenwerkt. Alle vluchtelingen en asielzoekers die Irak binnenkomen, moeten zich registreren bij de UNHCR en een UNHCR-certificaat aanvragen. Een geldige UNHCR-registratiekaart bevestigt dat iemand internationale bescherming nodig heeft en hulp als vluchteling of asielzoeker. Asielzoekers zonder geldige UNHCR-registratiekaart vallen onder Iraakse immigratiewetten en lopen het risico gedeporteerd te worden. Asielzoekers zonder geldige UNHCR-registratiekaart lopen ook het risico hulp van UNHCR of andere actoren te verliezen.

De asielprocedure in de Koerdische Autonome Regio

In de Koerdische Autonome Regio (KAR) worden verblijfsvergunningen verleend aan vluchtelingen waarmee zij zich enkel binnen de KAR kunnen bewegen. Een verblijfsvergunning verkregen in de KAR leidt dus niet automatisch tot verblijfsrecht in heel Irak. Deze verblijfsvergunningen moeten één à twee keer per jaar verlengd worden. Vluchtelingen en asielzoekers die in het bezit zijn van een geldige verblijfsvergunning van de centrale en zuidelijke gouvernementen van Irak, mogen zich alleen vrij verplaatsen binnen die betreffende gouvernementen. Volgens een rapport van de Canadese Immigratiedienst in 2017 moeten vluchtelingen hun verblijfsvergunning inleveren als zij de KAR via het vliegveld permanent willen verlaten.

Huisvesting in Centraal- en Zuid-Irak

In zijn algemeenheid bestaat er een enorm tekort aan huisvesting in Irak. De huizenprijzen zijn gestegen in gebieden waar veel ontheemden naar toe zijn gevlucht. Op grond van artikel 23 van de Iraakse Grondwet mogen alleen Iraakse burgers onroerend goed mogen bezitten in Irak. Niet-Iraakezen mogen geen vastgoed bezitten tenzij dit uitgesloten is bij wet. Dientengevolge dat vreemdelingen veelal zijn aangewezen op informele huisvesting. In Irak is er veelal sprake van een informele huisvesting, dat wil zeggen dat deze huisvesting niet gebouwd is met toestemming van de regering.

De United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA) meldt dat er ongeveer 700.000 mensen in erbarmelijke omstandigheden leven in zelfgebouwde onderkomens, verlaten gebouwen of versleten tenten. Ontheemden die in kampen leven hebben een basis onderkomen maar ontheemden buiten de kampen hebben geen of beperkte toegang tot huisvesting.

Huisvesting in de Koerdische Autonome Regio

Syriërs

Syriërs vormen het grootste deel van de asielzoekers/vluchtelingen in de KAR. Van de 243.121 Syrische vluchtelingen die januari 2021 door de UNHCR waren geregistreerd in Irak, verbleef 39% in een vluchtelingenkamp en 61% erbuiten. De Norwegian Refugee Council meldt dat Syriërs die buiten vluchtelingenkampen in

leegstaande huizen van Iraakse ontheemden wonen, grote problemen ondervonden zodra de ontheemden weer terugkeerden. Zij moesten dan elders opnieuw op zoek gaan naar alternatieve woonomstandigheden. Indien vluchtelingen een huis binnen de KAR wensen te huren, dienen zij toestemming te hebben van de Mukhtar (lokale stamleider) en de Asayish (de politiemacht binnen de KAR). Alleen Syrische gezinnen kunnen deze toestemming verkrijgen aangezien Syrische vluchtelingen niet alleen mogen wonen, uitzonderingen daar gelaten.

Gezondheidszorg in Centraal- en Zuid-Irak en de KAR

Iraakse volksgezondheidsinstellingen bieden gratis diensten aan vluchtelingen en asielzoekers, ook voor spoedeisende hulp. In sommige omstandigheden kan echter een minimale vergoeding vereist zijn. Voor de behandeling van sommige chronische medische aandoeningen is een geldige verblijfsvergunning vereist.

Onderwijs in Centraal- en Zuid-Irak en de KAR

Kinderen van asielzoekers en vluchtelingen die geldig verblijf hebben in Irak, komen in aanmerking om zich in te schrijven op openbare scholen voor gratis primair en secundair onderwijs. Vluchtelingen en asielzoekers hebben toegang tot het hoger onderwijs als buitenlandse studenten. Voor het inschrijven op een universiteit in zowel de KAR als in de rest van Irak geldt dat, tenzij een vluchteling of asielzoeker het secundair onderwijs heeft afgerond in Irak, hij eerst zijn diploma uit het land van herkomst dient te laten waarderen.

(Betaald) werk Centraal en Zuid-Irak

Vluchtelingen en asielzoekers kunnen een werkvergunning aanvragen bij het Iraakse ministerie van Binnenlandse zaken om legaal te kunnen werken in Irak. Men komt hiervoor in aanmerking indien men 15 jaar of ouder is en een geldige verblijfsvergunning heeft.

Informele tewerkstelling is bij wet verboden in Irak. Iemand die deelneemt aan informeel werk loopt het risico om zijn rechten te verliezen, lage lonen en detentie door de Iraakse autoriteiten en deportatie uit Irak. In de praktijk is het aantal informele werkers echter groot.

(Betaald) werk Koerdische Autonome Regio

Indien een asielzoeker of vluchteling zonder visum de KAR is binnengekomen, mag deze binnen de KAR werken indien hij in het bezit is van een KAR verblijfsdocument en 15 jaar of ouder is. Er is geen aparte werkvergunning nodig. Indien men met een visum de KAR is binnengekomen, moet de werkgever een werkvergunning vragen bij het ministerie van Werkgelegenheid en Sociale Zaken. Een geldig verblijfsdocument is vereist voor het afgeven van een werkvergunning.

Conclusie:

Gelet op de algemene humanitaire situatie en het grote aantal ontheemden in Irak zijn er onvoldoende waarborgen voor wat betreft de omstandigheden waaronder asielzoekers en vluchtelingen opgevangen worden en hun toegang tot basisvoorzieningen in de praktijk. Op grond van vorenstaande merkt de IND Irak in zijn algemeenheid niet aan als veilig derde land.

5. Afstemming

Dit bericht is afgestemd met JZ en DMB.